

מסורת הש"ס

א) ר"מ מ"ד, ב) ו'לקמן
מ"ה: א) דלפניהו היו פטרי
בדיניהו את שמתין להרג
את זה והרג את זה
ד) לקמן מח: ט) י"ג א"ש
ו) לעיל מב: א) ו'ג"ל
רכה: א) ר"מ מ"ד
ט) ר"מ, י) ו'ג"ל דרכה.

הגהות הב"ה

א) נ"ס בתם מין הרלא
דן הוא: ב) ר"ש ר"ה
אם אמרת וכו' לישאל
אמרנו וכו' דנין קל
מחמור בן ובת:

גליון הש"ס

ר"ש ר"ה שור בארם וכו'
הוא שור בן יומי קרוי
שור, ולקמן סה ע"ב:
ס"ה ד"ה י"ח בתו דר"ש
שמה וקמן וכו' לקמן פו
ע"ה: ח"ב ר"ה וכו' את
הוא המכשיר ב"ו כר"ה
דף מה ע"ה ר"ה
מלח:

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

מוד.

עין משפט
גור מצודה

כ"ג א מ"י פ"י מה"ל מוקי
ממון הלכה ט פתח
עשין טו:
כ"ד ב ג ד ה מ"י ע"ס
הלכה י והלכה יג:

תורה אור השלם
א) או בן יגח או בת יגח
במשפט דהוה יצשה לו:
שמות כא לא

שור באדם שעשה בו קטנים כגדולים אינו
דין שחייב על הקטנים כגדולים לא אם
אמרת אדם באדם שכן חייב בארבעה דברים
תאמר בשור שאינו חייב כד' דברים ת"ל
או בן יגח או בת יגח לחייב על הקטנים
כגדולים ואין לי אלא במועדו בתם מונין ב) דין
הוא והואיל וחייב באיש ואשה וחייב בבן ובת
מה בשחייב באיש ואשה לא חלקת בו בין
תם למועד אף כשחייב בבן ובת לא תחלוק
בו בין תם למועד ועוד קל וחומר מה איש
ואשה שכן הורע כחם בנזקין לא חלקת בו
בין תם למועד בן ובת שיפה כחם בנזקין
אינו דין שלא תחלוק בהן בין תם למועד
אמרת וכי דנין קל מחמור להחמיר ב) עליו
אם החמיר במועד החמיר בתם בתם הקל
ועוד) אם אמרת באיש ואשה שכן חייבין
במצות אמרת בבן ובת שפטורין מן המצות
ת"ל או בן יגח או בת יגח נגיחה ב) בתם
נגיחה במועד נגיחה למיתה נגיחה לנזקין:
מתני' אשור שהיה מתחכך בכותל ונפל
על האדם נחכין להרוג את הבהמה והרג
את האדם לבנעוני והרג בן ישראל
לנפלים והרג בן קיימא פטור: גמ' אמר
שמואל פטור ממיחה וחייב בכופר ורב אמר
פטור מזה ומזה ואמאי הא תם הוא כ' כדאמר
רב במועד ליפול על בני אדם בברות הכא
גמי במועד להתחכך על בני אדם בכתלים
אי הכי בר קטלא הוא בשלמא התם
ידחוא ירוקא ונפל אלא הכא מאי איכא
למיטר הכא גמי במתחכך בכותל להנאתו
ומנא ידעינן ידבותר דנפל קא מתחכך ביה
ואבתי

שור באדם שעשה בו קטנים כגדולים אינו
דין שחייב על הקטנים כגדולים לא אם
אמרת אדם באדם שכן חייב בארבעה דברים
תאמר בשור שאינו חייב כד' דברים ת"ל
או בן יגח או בת יגח לחייב על הקטנים
כגדולים ואין לי אלא במועדו בתם מונין ב) דין
הוא והואיל וחייב באיש ואשה וחייב בבן ובת
מה בשחייב באיש ואשה לא חלקת בו בין
תם למועד אף כשחייב בבן ובת לא תחלוק
בו בין תם למועד ועוד קל וחומר מה איש
ואשה שכן הורע כחם בנזקין לא חלקת בו
בין תם למועד בן ובת שיפה כחם בנזקין
אינו דין שלא תחלוק בהן בין תם למועד
אמרת וכי דנין קל מחמור להחמיר ב) עליו
אם החמיר במועד החמיר בתם בתם הקל
ועוד) אם אמרת באיש ואשה שכן חייבין
במצות אמרת בבן ובת שפטורין מן המצות
ת"ל או בן יגח או בת יגח נגיחה ב) בתם
נגיחה במועד נגיחה למיתה נגיחה לנזקין:
מתני' אשור שהיה מתחכך בכותל ונפל
על האדם נחכין להרוג את הבהמה והרג
את האדם לבנעוני והרג בן ישראל
לנפלים והרג בן קיימא פטור: גמ' אמר
שמואל פטור ממיחה וחייב בכופר ורב אמר
פטור מזה ומזה ואמאי הא תם הוא כ' כדאמר
רב במועד ליפול על בני אדם בברות הכא
גמי במועד להתחכך על בני אדם בכתלים
אי הכי בר קטלא הוא בשלמא התם
ידחוא ירוקא ונפל אלא הכא מאי איכא
למיטר הכא גמי במתחכך בכותל להנאתו
ומנא ידעינן ידבותר דנפל קא מתחכך ביה
ואבתי

שור באדם שעשה בו קטנים כגדולים אינו
דין שחייב על הקטנים כגדולים לא אם
אמרת אדם באדם שכן חייב בארבעה דברים
תאמר בשור שאינו חייב כד' דברים ת"ל
או בן יגח או בת יגח לחייב על הקטנים
כגדולים ואין לי אלא במועדו בתם מונין ב) דין
הוא והואיל וחייב באיש ואשה וחייב בבן ובת
מה בשחייב באיש ואשה לא חלקת בו בין
תם למועד אף כשחייב בבן ובת לא תחלוק
בו בין תם למועד ועוד קל וחומר מה איש
ואשה שכן הורע כחם בנזקין לא חלקת בו
בין תם למועד בן ובת שיפה כחם בנזקין
אינו דין שלא תחלוק בהן בין תם למועד
אמרת וכי דנין קל מחמור להחמיר ב) עליו
אם החמיר במועד החמיר בתם בתם הקל
ועוד) אם אמרת באיש ואשה שכן חייבין
במצות אמרת בבן ובת שפטורין מן המצות
ת"ל או בן יגח או בת יגח נגיחה ב) בתם
נגיחה במועד נגיחה למיתה נגיחה לנזקין:
מתני' אשור שהיה מתחכך בכותל ונפל
על האדם נחכין להרוג את הבהמה והרג
את האדם לבנעוני והרג בן ישראל
לנפלים והרג בן קיימא פטור: גמ' אמר
שמואל פטור ממיחה וחייב בכופר ורב אמר
פטור מזה ומזה ואמאי הא תם הוא כ' כדאמר
רב במועד ליפול על בני אדם בברות הכא
גמי במועד להתחכך על בני אדם בכתלים
אי הכי בר קטלא הוא בשלמא התם
ידחוא ירוקא ונפל אלא הכא מאי איכא
למיטר הכא גמי במתחכך בכותל להנאתו
ומנא ידעינן ידבותר דנפל קא מתחכך ביה
ואבתי

שור באדם שעשה בו קטנים כגדולים אינו
דין שחייב על הקטנים כגדולים לא אם
אמרת אדם באדם שכן חייב בארבעה דברים
תאמר בשור שאינו חייב כד' דברים ת"ל
או בן יגח או בת יגח לחייב על הקטנים
כגדולים ואין לי אלא במועדו בתם מונין ב) דין
הוא והואיל וחייב באיש ואשה וחייב בבן ובת
מה בשחייב באיש ואשה לא חלקת בו בין
תם למועד אף כשחייב בבן ובת לא תחלוק
בו בין תם למועד ועוד קל וחומר מה איש
ואשה שכן הורע כחם בנזקין לא חלקת בו
בין תם למועד בן ובת שיפה כחם בנזקין
אינו דין שלא תחלוק בהן בין תם למועד
אמרת וכי דנין קל מחמור להחמיר ב) עליו
אם החמיר במועד החמיר בתם בתם הקל
ועוד) אם אמרת באיש ואשה שכן חייבין
במצות אמרת בבן ובת שפטורין מן המצות
ת"ל או בן יגח או בת יגח נגיחה ב) בתם
נגיחה במועד נגיחה למיתה נגיחה לנזקין:
מתני' אשור שהיה מתחכך בכותל ונפל
על האדם נחכין להרוג את הבהמה והרג
את האדם לבנעוני והרג בן ישראל
לנפלים והרג בן קיימא פטור: גמ' אמר
שמואל פטור ממיחה וחייב בכופר ורב אמר
פטור מזה ומזה ואמאי הא תם הוא כ' כדאמר
רב במועד ליפול על בני אדם בברות הכא
גמי במועד להתחכך על בני אדם בכתלים
אי הכי בר קטלא הוא בשלמא התם
ידחוא ירוקא ונפל אלא הכא מאי איכא
למיטר הכא גמי במתחכך בכותל להנאתו
ומנא ידעינן ידבותר דנפל קא מתחכך ביה
ואבתי

ישאל דמתי דקתי ונפל על האדם שלא היה מתכוין להפילו אלא
ממילא אירע שגפ"ע ע"י שהיה מתחכך בו להנאתו ולכן קאמר שמואל
היכא דמתחכך כותל להנאתו כדמשמע ישאל דמתי דפטור ממיחה
וחייב כופר ורב אמר פטור מזה ומזה כדמשמע ישאל דפטור
שפטור לגמרי והמקשן היה סבור דהא דנקט בתמי' ונפל על האדם
ולא קתי להפילו משום דלא מתכוין להפילו על האדם מיירי אבל
מ"מ במתכוין להפילו ושאל על האדם משמע ליה שמירי:
הכא גמי במתחכך להנאתו. תימה דהכא אמר רב דפטור מזה
ומזה ולקמן בהפריה ר"מ: מוקי רב ממתינן דקתי
משלם הכופר במועד ליפול על בני אדם בצורות וזוהו ירוקא ומירץ
רבינו תם דלקמן הו' רגל ככוונה כשמיטה עמנו צבור כדי לאכול
הירק שבצבור ויודע שמתמעך האדם כמו רגל שדרסה ע"ג מיתק
שיודע שיהרוג המיתק ולפיכך משלם כופר אע"פ שאין השור בסקילה
הואיל ואינו מתכוין להרוג דלפינין רגל ככוונה מקרן ככוונה אבל הכא
שמתחכך כותל להנאתו א) (שלא ככוונה) היא שן שן שלא ככוונה) שאינו
יודע ליפול הכותל על האדם לפיכך פטור מן הכופר קרן שלא ככוונה ומועד
דהכא ודלקמן לאו דוקא מועד בשלש פעמים אלא כלומר
דבדר ששעה מועד מתחילתו כגון שן ורגל והא דפריך לקמן דמוקי לה במועד
ליפול על בני אדם בצורות א"כ הי בר קטלא הוא דייק
ממתני' דקתי משלם הכופר ולא קתי חייב מיתה ומשלם הכופר משמע
דפטור הוא מן המיתה ורש"י פירש כל הסוגיא דלקמן צ"ל אבל
דוחק הוא וס' אפרס בע"ה ועל פי ר"מ נמי קשה דפטור רגל ככוונה
לדרוס על האדם מיתה כיון שלא נתכוין להרוג א"כ ר"ש דיליף
בשעתין נזקין מקטלא פטר רגל מנזקין ככוונה דריסה על הכלים כשלא
נתכוין להרוג א"כ אי אפשר דעל כרחק לאו ככוונה היזק חייבה
רמנא דאי ככוונה היזק א"כ היינו קרן והואיל וכן על כרחק ליכא
למילף נזקין מקטלא לענין כוונה ורבינו שמואל מלא כנסר ימן
דלא גרסינן מילתא דרב דפטור מזה ומזה ולקמן גרסינן מילתא
דשמואל ומיבטא ד' דרב דפטור לעיל מכופר כשאין השור בסקילה:
הוא

ישאל דמתי דקתי ונפל על האדם שלא היה מתכוין להפילו אלא
ממילא אירע שגפ"ע ע"י שהיה מתחכך בו להנאתו ולכן קאמר שמואל
היכא דמתחכך כותל להנאתו כדמשמע ישאל דמתי דפטור ממיחה
וחייב כופר ורב אמר פטור מזה ומזה כדמשמע ישאל דפטור
שפטור לגמרי והמקשן היה סבור דהא דנקט בתמי' ונפל על האדם
ולא קתי להפילו משום דלא מתכוין להפילו על האדם מיירי אבל
מ"מ במתכוין להפילו ושאל על האדם משמע ליה שמירי:
הכא גמי במתחכך להנאתו. תימה דהכא אמר רב דפטור מזה
ומזה ולקמן בהפריה ר"מ: מוקי רב ממתינן דקתי
משלם הכופר במועד ליפול על בני אדם בצורות וזוהו ירוקא ומירץ
רבינו תם דלקמן הו' רגל ככוונה כשמיטה עמנו צבור כדי לאכול
הירק שבצבור ויודע שמתמעך האדם כמו רגל שדרסה ע"ג מיתק
שיודע שיהרוג המיתק ולפיכך משלם כופר אע"פ שאין השור בסקילה
הואיל ואינו מתכוין להרוג דלפינין רגל ככוונה מקרן ככוונה אבל הכא
שמתחכך כותל להנאתו א) (שלא ככוונה) היא שן שן שלא ככוונה) שאינו
יודע ליפול הכותל על האדם לפיכך פטור מן הכופר קרן שלא ככוונה ומועד
דהכא ודלקמן לאו דוקא מועד בשלש פעמים אלא כלומר
דבדר ששעה מועד מתחילתו כגון שן ורגל והא דפריך לקמן דמוקי לה במועד
ליפול על בני אדם בצורות א"כ הי בר קטלא הוא דייק
ממתני' דקתי משלם הכופר ולא קתי חייב מיתה ומשלם הכופר משמע
דפטור הוא מן המיתה ורש"י פירש כל הסוגיא דלקמן צ"ל אבל
דוחק הוא וס' אפרס בע"ה ועל פי ר"מ נמי קשה דפטור רגל ככוונה
לדרוס על האדם מיתה כיון שלא נתכוין להרוג א"כ ר"ש דיליף
בשעתין נזקין מקטלא פטר רגל מנזקין ככוונה דריסה על הכלים כשלא
נתכוין להרוג א"כ אי אפשר דעל כרחק לאו ככוונה היזק חייבה
רמנא דאי ככוונה היזק א"כ היינו קרן והואיל וכן על כרחק ליכא
למילף נזקין מקטלא לענין כוונה ורבינו שמואל מלא כנסר ימן
דלא גרסינן מילתא דרב דפטור מזה ומזה ולקמן גרסינן מילתא
דשמואל ומיבטא ד' דרב דפטור לעיל מכופר כשאין השור בסקילה:
הוא